

Synspunkt, endringer i forskrift for doktorgradsutdanning ved UiT

Institutt for samfunnsvitenskap (ISV) takker for muligheten til å uttale seg om utkast til revisjon av forskrift om graden philosophiae doctor (ph.d.) ved UiT. Etter vår oppfatning er det viktig at et slikt sentralt dokument vurderes jevnlig, slik det legges opp til her. Vi vil gjerne bemerke at denne typen revisjoner bør sendes på høring også til de nasjonale fagrådene.

Forslaget har vært sendt ut til ansatte ved instituttet, og det har kommet noen kommentarer om prøveforelesning som del av den avsluttende prøven. Synspunktene på denne er delte. Å avvike ordningen med studieretninger er det også en viss uro rundt.

- Ordninga med studieretninger.

Vi noterer oss at ordninga med studieretninger foreslås fjernet i fremtiden. Vi ber om at dette utredes grundig slik at våre kandidater ikke kommer dårligere ut i konkurransen om jobber fordi det blir utydelig hvilket fag/hvilken disiplin de har sin ph.d-grad innenfor.

- Prøveforelesning.

Dagens prøveforelesning har en rolle ved at den skaper oppmerksomhet om disputasen og doktorandens prosjekt. Den gir også mulighet for doktorandene til å demonstrere evne til formidling. Samtidig ser vi at forelesningen ikke alltid koples til selve disputasen.

Tradisjonelt har prøveforelesningen hatt som formål å 'svare' på antatte mangler i selve avhandlingen. Prøveforelesningen gir dermed kandidaten en god anledning til selv å presentere og utdype utvalgte punkter i avhandlingsarbeidet. Den har også offentlig interesse og er godt forberedte forelesninger. Det er også et ønske om å gå tilbake til ordningen med at førsteopponenten presenterer avhandlingen.

Opponentens eksterne blikk, vurdering og plassering, særlig med tanke på kunnskapsbidraget er mer interessant og opplysende enn at kandidaten selv oppsummerer avhandlingen.

På den andre siden oppfatter andre ved ISV at prøveforelesningen kan erstattes med at doktoranden gir en presentasjon av avhandlingen som opponentene kan kommentere. Dette vil stille krav til formidling, og knytte sammen presentasjon og disputas.

- Databehandlingsplan.

Vi ser at det kan være behov for å legge inn et slikt krav. Samtidig registrerer vi at lista over krav blir omfattende, og kan være en utfordring for søkere. Hovedpoenget ved utlysning må være å fange opp søkere med solid faglig bakgrunn, og kan utvikle gode prosjektideer/-forslag. Innsamling og bruk av data, herunder forskningsetiske problemstillinger, vil inngå i gode søknader. Den detaljerte kravspesifikasjonen kan imidlertid bli vel omfattende. Oppfordringen er derfor at denne typen lister gjennomgås kritisk. Gitt at svært mange stipendiater knyttes til forskningsgrupper og etablerte prosjekter bør kravene kunne innfris etter at en person har takket ja til stilling.

- Potensialet for innovasjon/kommersialisering

Her bør det være tilstrekkelig at dette gjøres i tilfeller der det er aktuelt.

- Midtveisevaluering.
Dette er en ordning som det er viktig å holde fast ved, og vi synes det er positivt med en reglementsfasting som gir fakultet og institutt mulighet til å prøve ulike ordninger. Ordningen bør følges opp med en ordning for erfaringsutveksling mellom fakultetene, slik at fagmiljø kan lære av fordeler og ulemper med ulike ordninger.
- Innstillinga.
Vi har ingen spesifikke kommentarer til forslagene. Poenget med denne delen av prosessen er å sikre at behandlingen foregår rimelig raskt, men samtidig slik at komiteens innstilling gis en kritisk vurdering, og at det sikres likebehandling av sakene.
- Open Access/publisering. Vi støtter forslaget til endringer og krav til åpenhet om avhandlinger.
- Forenklinger.
Forskriften er omfattende med mange føringer og krav. Flere steder er det foreslått forenklinger som vi støtter. Dette gjelder for eksempel en enklere avtale (§ 11), varsling om oppsigelse av studierett (§ 12), og at det ikke er merknadsfrist ved positiv innstilling fra komiteen (§ 31).

Mulighet for lukket disputas

Vi ønsker i tillegg å fremme et forslag om en snever unntaksregel i §35 som kan benyttes i særlige tilfeller. Bakgrunnen for forslaget er en konkret situasjon der en offentlig disputas pga. reelle trusler kan medføre fare for liv og helse for doktoranden eller hennes/hans informanter, enten i den aktuelle disputassituasjonen eller for de impliserte parter i ettertids på grunn av den informasjonen de har delt.

Phd-forskriften slår i § 35 fast:

"Når doktoranden har halde prøveførelsinga og fått ho godkjend, skal han/ho forsvara avhandlinga i offentlig disputas. Tid og stad for disputasen skal offentliggjørast minst ti arbeidsdagar på førehand saman med opplysningar om korleis avhandlinga er offentliggjort."

Det er ikke noen unntak i denne ordlyden. Vi foreslår derfor følgende tillegg: «Kravet til offentlig disputas kan fravikes i særlig tilfeller og etter vedtak av rektor.»

Ny ordlyd vil da være:

"Når doktoranden har halde prøveførelsinga og fått ho godkjend, skal han/ho forsvara avhandlinga i offentlig disputas. Tid og stad for disputasen skal offentliggjørast minst ti arbeidsdagar på førehand saman med opplysningar om korleis avhandlinga er offentliggjort. Kravet til offentlig disputas kan fravikast i særlege tilfelle og etter vedtak av rektor."

Vennlig hilsen

Anne Britt Flemmen
Instituttleder
ISV